

D. D.
EX THEOLOGIA ASCETICA
Particulam,
De
SOLITVDINE
CHRISTIANA,

Cum consensu Ven. Facult. Theologicae,

Sub PRAESIDIO

ANDREAE BERGII,

S. Theol. D. et Prof. Prim.

Publico specimine defendet

Mag. **HENR. L. BRVNNERVS**

Auctor & Respondens,

Die D. V. XVIII. m. Decembri,
horis a. m. in Auditorio maximo.
Anno MDCCXXXVI.

ABOÆ, Excud. Joh. Kämpfe. Reg. Acad. Typ.

A très Illustre Seigneur,
Monsieur le BARON,

HENRY JEAN
FRISENHEIM,

Gouverneur des provinces,
Nysslott, Kymmenagard & Carelie,

*L*A grace singulière, que je reçois, me fait espérer, que je ne m'expose point au danger de passer pour temeraire, en mettant vôtre Illustre Nom à la tête de mon petit ouvrage, dont il reçoit, tout son éclat, comme ce vaste univers reçoit le sien du soleil, ce qui lui est un sur abri contre toutes censures; sa matière d'elle même très recommandable est L'Usage de la Solitude dans la pratique de la piété. C'est la raison, Monsieur, pour-quoi je suis obligé de le consacrer à Vôtre Generosité, comme une Marque de ma vive & reconnoissance. Je suis avec soumission

MONSIEUR,

Votre très-humble serviteur
HEN. L. BRVNNERS.

S:ae R:ae Maiestatis
Magnae Fidei VIRO,

**D^N. DANIELI
JVSLENIO,**

S.S. Theologiae DOCTORI longe Celeberrimo, E-
PISCOPO Dioeceseos Borgoënsis Reuerendissimo,
Gymnasii Scholarumque ANTISTITI Grauiissimo,
MAECENATI SVMMO.

*V*ix Reuerendissime Pater, oculis TVIS iudicii-
que acu-
mini subiicere ausus fuisssem, leui brachio elaboratum
hocce exercitium Ascetico - Theologicum DE SOLITVDINE
CHRISTIANA, nisi confidentia fauoris TVI obtinendi, &
aucupandi splendoris gratia, ad hoc inductus fuisssem. A-
spice igitur, MAECENAS SVMME, serena fronte cumu-
latae gratiae TVAE, hoc quidquid redboisimenti mentis re-
nerabundae. Ego cum apprecatione incolumitatis TVAE, in
seros usque annos ad ecclesiae Christi emolumentum &
slientum patrociniū perennaturae, quoad vixero, manebo

NOMNIS TVI REVERENDISSIMI.

Cultor humillimus
HENR. L. BRVNNERS.

VIRO Max. Reverendo atque Amplissimo
Mag. **GEORGIO HELSINGIO,**
ARCHIPRAEPOSITO Borgoënsi Grauiissimo, Con-
sistorii Ecclesiastici vice PRÆSIDI Dexterrimo,

Nec non
Admodum & plurimum Reverendis atque Praeclarissimis
Magistris LECTORIBVS
Gymnasii ibidem & Consistorii **ASSESSORIBVS,**
FACTORIBVS PROpensissimis,
D. D. D.
Vestrorum Nominum

Cultor observantissimus
HEN. L. BRVNNERVS.

Herrar Handelsmänner Wäbläreborne och
Högwälschtade
PETTER TESCHE
Och
ISRAEL TILLMAN

 Uger thetta an jag beder
Wärde Wänner / som ett pres /
Af ett sinne / som för Eder
Gunst och godhet gier sit lof

H. L. BRVNNERVS.

§. I.

De notione & natura Solitudinis Christianae.

Solitudine non desertum intelligimus locum, quem *Eremitae*, ab eremis, in quibus degunt, vocati; *monachi*, a vita solitaria, & *anachoretæ*, ob secessum a reliquis hominibus, appellati, amant atque colunt. Neque solitudinis significationem eo usque extendimus, ut omnem cum ceteris hominibus conuersionem improbemus aut damnemus; quia nemini non constat, ad mutua & reciproca nos obstrictos esse officia, quae sine vitae socialis studio commodè praestari non possunt; cum bonis enim iuxta amoris & amicitiae leges, cum malis, in eorum emendationem decente prudentia, conuersari nos oportet. Nobis igitur solitudo significat infrequentiam hominum, per quam, non semper & in perpetuum, sed nonnunquam & duntaxat quoad tempus, nos commercio cum aliis hominibus subducimus, ut idonei reddamur ad sollicitè & pie meditanda ea, quae ad nostram pertinent salutem, nec non magis idonei fiamus ad liberius cum Deo conuersandum. De hac solitudine

A

vere

vere pronunciaueris quorundam veterum illud : *χρυσὴν περὶ γὰρ ἡσυχία, res aurea est solitudo.*

§. II.

De moralitate solitudinis Christianae.

NOtione & significatione solitudinis christianae breuiter explicata, iuuat paucis in illius moralitatem inquirere. Hanc autem euidentissime colligimus ex indole & natura vitae christianae. Scilicet, illi conuenienter studere iudicandus est nemo, nisi qui cogitationes suas, sermones & actiones omnes, ad Diuinæ voluntatis normam rite & diligenter exegerit. Non enim licet christiano homini tam esse incurioso augusti sui nominis, vel otioso & obliuioſo grauissimi sibi iniuncti officii, ut non sæpe cogitet, vtriusque exquisitissimam sibi aliquando reddendam esse rationem ad tribunal Christi iudicis. Quo autem modo, personam quam in baptismo suscepimus, ac nouas vires illius beneficio nobis concessas, examinabimus; numne illas in cordis fundo iucunde sentiamus, atque externo opere gnauiter exprimamus? nullo certe commodiori, quam solitudinis Christianae studio, cuius vltus latissime patet.

§. III.

De eximio solitudinis Christianae usu.

VTilitas, quam christiana nobis conciliat solitudo, insignis est & vberima. Efficit autem illa:

- I. Ut animos nostros variis curis mundanis, iisque

que saepe aeternae salutis noxiis, distractos, immerfos & quasi mancipatos, explicemus. Nimis hoc pro dolor! verum est, cum plerisque, saltem, bene multis Christianis dictis, ita esse comparatum, ut mentem suam adeo detestabili addixerint vanitati, ut difficulter eam inde reuocare possint, nec velint: non velint, quia non sentiunt neque agnoscunt suam miseriam; non possint, quia eo concitatori animi impetu in quaevis scelera ruunt, quo magis fugiunt occasionem, quam subministrat solitudo, actiones suas saepe examinandi. Esto, hanc nostram solitudinem huic seculo, ac illius cultoribus, non placere; nobis id satis erit, quod Deo non displiceat, nobisque ad eum finem, quo tendimus, conducat.

II. Ut securitatem, eiusque characterem, conscientiam laxam aut dormientem, euitemus. Certe, qui per ignauiam actionum suarum examen nunquam instituunt, illi tandem omnem conscientiae sensum amittunt, quos Paulus *1. Tim. IV. 2.* pronunciat *καυτηρημένους τὴν ἰδίαν συνείδησιν*, cauterio notatos propria conscientia, seu cauterisatam habentes conscientiam; sic dictos, quod animi eorum calle malitiae ita obducantur, ut in rebus etiam turpissimis nullos stimulos, nullos morsus, punctiones nullas, sentiant, idque, quia contra conscientiam semper & ubique agere consueuerunt (*).

III. Ut, quod praesentibus testibus, semper non adeo commode fieri potest, subiectissima & con-

stantissima fiducia DEum obseruemus, tanquam singulari gratia nobis praesentem, *Psal. CXXXIX. 1. 14.* Scilicet, ut desideria cordis occultiora in eius gremium quasi effundamus; utque nostram cum DEO vnionem & communionem eo ardentius excolamus (**).

IV. Ut soliloquia animae nostrae, cum DEO, arctissimo vinculo & nexu nobis coniuncto, frequentissime instituiamus; bene conscii, nullam esse amicorum conuersationem sine colloquiis. Haec soliloquia eo nobis sunt iucundiora, quo liberius nobis cum DEO quasi confabulari licet, liberorum adinstar cum parentibus, amotis quibusuis auocamentis & impedimentis, de singulis nostris necessitatibus, cum spiritualibus tum corporalibus.

V. Ut preces nostras ad DEum, secundum Christi mandatum, *Matth. VI. 6.* (***) illiusque exemplum, *Marc. I. 35. Luc. IV. 42. & V. 16.* fundere queamus.

(*) vid. D. Jo. Fr. Buddens, *Theol. moral.* p. I. c. 1. sect. III. §. XV. & Jo. Christoph. Wolfii *cur. phil. & crit. ad b. l.*

(**) conf. reform. relig. Theologus, *Petr. van Mastricht. hypot. Th. asc. lib. III. c. 1.*

(***) Vult Salvator, adeo vitandam esse orationem in publico *πρὸς τὸ δαδναι*, ut potius in locum occultissimum oraturus secedere debeat. Interim non prohibet orare in publico, v. g. in templo, & alibi, aut ad mensam, praesentibus conuiuiis &c, quia

quia preces publicae, quae vera fide, veroque fine, fiunt, DEO gratæ & acceptæ sunt, & nituntur non tantum exemplo Salomonis, 1. Reg. VIII. 22, sed etiam verbis Christi *Matth. XVIII. 19*; verum loquitur comparate, habito respectu ad ostentationem phariseorum, qui oraturi, abdita & secreta fugebant loca, publica autem quaerebant, ut hominibus conspicui, religiosæ ac devotæ pietatis apud eos de se consequerentur opinionem. Habet quoque illud, quando in loco abdito absque arbitris & spectatoribus oramus, plures utilitates. Nam 1. ita desuescimus a fastu spirituali, & studio *Is. lxvi. 1*. 2. minus ab obiectis turbamur, quam in publico. 3. liberius etiam & cum maiori *παρρησία* magisque serâ affectus nostri per gestus externos declaratione, preces DEO offerimus. Quæ omnia mundus in maligno positus videre, adeoque non paucis ardorem attentionemque orandi restringere & imminuere, solet. Sunt verba, *Erasmii Schmidii, in notis & animadvers. in N. Test. ad h. l.* add. *Christ. Stockii obs. in N. T. & Grotii annot. nec non Calovii Bibl. illustr.*

§. IV.

De tempore solitudini Christianæ impendendo.

Icet solitudinis Christianæ usus sit varius & eximius, non tamen semper & ubique quaerenda est vel affectanda, exemplo Eremitarum, qui in solitudine singularem quandam ponunt perfectionem. Supra iam monuimus, sanctissimum! DEI prae-

praeceptum violare quotquot ab officiis quae aliis debent hominibus temere se excipiunt. Grauiter in hanc rem scribit b. D. Lutherus (*): Das Christliche Leben ist nicht gespannt auf die Wüsten / sondern soll frey daher gehen wie Christus und die Aposteln gelebet haben / daß man herfür trete / unter die Welt öffentlich predige und vermahne / daß man die Leute zu Christo bringe; So laufen jene von Leuten in die Wüsten / wollen nicht in der Welt bleiben / da sie viel leiden mußten / erwählen ihnen ein eigen strenges Leben / wollen damit höhere Christen seyn / denn andere. Cauendum igitur, ne nimio solitudinis studio modum excedamus, sed tempus nobis commodum, atque nostrae indigentiae opportunum, illi tribuamus; matutinum ne an vespertinum sit, non refert; neque scriptura de eo aliquid certi determinat. *Quum adueniret vespere, exiuit Isaacus ad orandum in agro, Gen. XXIV. 63.* De Salvatore nostro legimus, quod in diebus carnis suae, modo mane, *Marc. I. 35.* modo vespere *Matth. XIV. 23. & Marc. XI. 10.* Deum implorauerit. Nostro iudicio consultissimum est, non restringere examen actionum nostrarum, ceterasque nostras necessitates, ad tempus quoddam certum, sed hoc istis constanter non minus quam fideliter aptare atq; accommodare.

(*) In der Kirchen = Postille / p. m. 1104.

§ V.

De abusu solitudinis Christianae.

Quoniam nodum nulla est res, licet in se & sua natu-

natura sit præstantissima, quæ, accedente hominum malitia, abusus non admittat, qui tamen verum ac legitimum illius vsum non tollunt; ita quoque christiana solitudo multis obnoxia est abusibus. Horum se reos faciunt qui christianam solitudinem non curant, sed, vt vulgo fit, negligunt & prorsus intermittunt; quique ei, pro eo ac par est modo, non vacant. Spectant huc illi, qui cum protoplastis, post lapsum, *Gen. III. 8.* propter conscientiam peccatorum ac turpitudinis suæ, præsentiam Dei fugiunt, seque ab eo occultant; qui solitudinem quaerunt ex desperatione & tædio, ad declinandas molestias conuersationis cum hominibus, aut ex opinione meriti alicuius, vt fit a monachis; qui solitudinem ambiunt, vt gulæ & cupiditatibus liberius indulgeant, vrpote iam remoti a testibus *Iob. XXIV. 15.* (*)

(*) Hos & alios plures abusus recenset *van Mästricht l. 5.*

COROLLARIA.

- I. Si illi tantum in Spiritum Sanctum peccarunt, qui miraculorum Christi oculari fuere testes, quemadmodum nonnulli ex nostri ordinis Theologis arbitrantur; sequitur, nullos amplius in Spiritum Sanctum dari peccatores.
- II. Recte quidem docent beati confessores, *in aug. conf. artis. de abus VII p. m. 4°*: Qui iudicant ecclesiae auctoritate, pro sabbato institutam esse diei Dominici obseruantiam, tanquam necessariam

am, longe errant. Scriptura abrogauit sabbatum, quae docet omnes ceremonias Mosaicæ, post reuelatum euangelium, omitti posse. *conf. apol. Aug. conf. IV. de ecclesia p. 152. & B. Lutherus, catech. mai. præc. III, p. 424.* Non tamen existimandum est, voluisse illos his verbis omnem moralitatem cultui DEI publico abiudicare.

- III. Euidētissima sunt verba *Exod. XX. 5*, quæ enunciant; DEum etiam in filiis parentum peccata punire, poena scil. temporali.
- IV. Pulcre Augustinus de virtute dixit, quod nihil aliud sit quam ordo amoris.
- V. Vnica tantum est virtus.
- VI. Solus DEus propter seipsum, reliqua omnia propter DEum amanda sunt.
- VII. Fundamentum cultus diuini, primum & proprie sic dictum, non sunt beneficia Diuina, ne quidem creatio; sed ipsa maiestas & gloria Diuina.
- VIII. Homo in statu gratiæ constitutus potest sine peccato actuali proæretico & mortali vitam trahere.
- IX. Quo tardius homo vitam suam emendat, eo difficiliorem suam ad DEum reditum reddit.
- X. Impiorum peccata, licet leuissima sint, accurate tamen loquendo, infirmitatis peccata dici non possunt.

